

Sygn. akt II Ca 1186/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Cezary Klepacz (spr.)

Sędziowie: SSO Sławomir Buras

SSO Barbara Dziewięcka

Protokolant: starszy protokolant sądowy Beata Wodecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 grudnia 2015 r. sprawy

z wniosku G. S.

z udziałem M. S. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczynie i uczestnika

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 14 maja 2015 r. sygn. akt VIII Ns 615/14

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie.

SSO Barbara Dziewięcka SSO Cezary Klepacz SSO Sławomir Buras

Sygn. akt II Ca 1186/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 14 maja 2015 r., sygn. akt VIII Ns 615/14, Sąd Rejonowy w Kielcach ustalił, że udziały w majątku wspólnym G. S. i M. S. (2) wynoszą: G. S. – 40%, zaś M. S. (2) – 60%.

Sąd ten ustalił, że G. S. i M. S. (2) zawarli związek małżeński w dniu 14 sierpnia 1999 r. W dniu (...) urodził się ich syn D.. W chwili zawarcia małżeństwa wnioskodawczynie, która ma wykształcenie średnie ekonomiczne, nie pracowała. Z kolei M. S. (2) cały czas pracował, jego zarobki wyniosły 1.100-1.400 zł.

Po ślubie małżonkowie mieszkali u rodziców wnioskodawczynie w K., zajmując piętro domu jednorodzinnego, gdzie mieli do dyspozycji samodzielne mieszkanie z kuchnią i łazienką. Na remont tego piętra spożytkowali pieniądze otrzymane w prezentach ślubnych (około 10.000 zł). Po urodzeniu się dziecka, małżonkowie zdecydowali, że wnioskodawczynie nie podejmie pracy, a zajmie się synem i domem.

W 2004 r. uczestnicy kupili niezabudowaną nieruchomość w miejscowości G., otrzymując w darowiźnie od rodziców M. S. (2) do majątku wspólnego działki o numerach ewidencyjnych (...). Pieniądze w kwocie 12.000 zł na zakup działki nr(...) pochodziły od ojca M. S. (2). Do zakupu tej działki dołożyli się także dziadkowie G. S. kwotą 10.000 zł. Budowa domu rozpoczęła się w 2005 r. G. S. pomagała przy zalewaniu fundamentów. Babcia wnioskodawczynie H. K. dawała

jej pieniądze na budowę w kwotach około 2-3 tysięcy zł, w sumie przekazując 130.000 zł do 2009 r. Przy budowie pracowali M. S. (2), jego ojciec i szwagier.

W latach 2007-2009 postępy budowy były niewielkie, brakowało pieniędzy. G. S. zaczęła nadużywać alkoholu, jej mąż nalegał, by podjęła pracę, ale wnioskodawczyni nie czyniła tego. W latach 2010-2011 M. S. (2) przeprowadził wszystkie prace wykończeniowe, niezbędne do zamieszkania w nowym domu. Dostał na ten cel pieniądze od swojej siostry w kwocie 35.000 zł w styczniu 2011 r. oraz od ojca w kwocie 40.000 zł w 2010 r. i 20.000 w 2011 r.

G. S. w 2011 r. podjęła leczenie odwykowe. Po wyjściu ze szpitala, od 1 sierpnia 2011 r. zamieszkała w nowym domu w G., jednak jej relacje z mężem nie poprawiły się. Po próbie samobójczej wnioskodawczyni znów trafiła do szpitala. Po jego opuszczeniu w dniu 29 sierpnia 2011 r. nie zamieszkała już z mężem.

Wyrokiem z dnia 27 września 2012 r., sygn. akt I C 1511/11, Sąd Okręgowy w Kielcach rozwiązał małżeństwo G. S. i M. S. (2).

W maju 2012 r. uczestnik otrzymał pomoc finansową na uzyskanie lokalu mieszkalnego od swojego pracodawcy w kwocie ponad 47.000 zł, a w październiku – darowiznę od ojca w kwocie 30.000 zł

Mając to na względzie, Sąd Rejonowy uznał za zasadny wniosek M. S. (2) o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, gdyż G. S. przyczyniła się do powstania tego majątku w mniejszym stopniu, nie wykorzystywała w pełni swoich sił i możliwości zarobkowych, nie pracowała i nie uzyskiwała żadnego dochodu, zmagając się z uzależnieniem, uczestnik zaś motywował ją do leczenia, starał się zmienić jej środowisko poprzez przeprowadzkę do nowego domu. W ocenie Sądu, wnioskodawczyni nie wykorzystywała w pełni posiadanych sił i możliwości zarobkowych co najmniej od 2006 r. Majątek wspólny, obejmujący nieruchomości położoną w G., składającą się z działek gruntu o numerach ewidencyjnych:(...), zabudowaną domem mieszkalnym, powstał w przeważającej mierze ze środków pieniężnych darowanych przez ojca M. S. (2) na kupno jednej działki (pozostałe dwie darował uczestnikom). Część środków na budowę domu pochodziła od babci wnioskodawczyni (130.000 zł). Kwota 95.000 zł to nakład z majątku osobistego uczestnika, przeznaczona na wykończenie domu. Biorąc pod uwagę darowizny czynione przez członków rodziny G. S. i M. S. (2), Sąd przyjął, że małżonkowie w zbliżonym stopniu przyczynili się do powstania majątku wspólnego. Szczególne okoliczności zaistniały dopiero po sześciu latach małżeństwa i występowały przez kolejne 6 lat. W latach 1999-2005 postawa G. S. wobec rodziny nie budziła zastrzeżeń. Jej udział w powstaniu i utrzymaniu majątku wspólnego wyrażał się w trosce o wychowanie syna i pracy w gospodarstwie domowym, co było zgodne z ówczesnymi życzeniami uczestnika. Pomoc otrzymywaną od rodziców wnioskodawczyni w postaci użyczenia mieszkania w ich domu należy traktować jako postać jej przyczynienia się do powstania i utrzymania wspólnego majątku.

Apelację od tego orzeczenia złożyła wnioskodawczyni, zarzucając naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, wyrażające się w przyznaniu prymatu wiarygodności zeznaniom uczestnika, a odmówieniu wiarygodności zeznaniom wnioskodawczyni i zaofiarowanym przez nią dowodom oraz naruszenie art. 43 § 2 i 3 k.r.o. poprzez przyjęcie, że zachodzą przesłanki do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Wskazując na to, skarżąca wniosła o zmianę postanowienia i oddalenie wniosku o ustalenie udziałów w majątku wspólnym, a także zasądzenie od uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego.

Apelację od postanowienia wstępnego złożył także M. S. (2), zaskarżając je w zakresie ustalenia wartości nierównych udziałów i zarzucając:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na mylnym ustaleniu stopnia, w jakim uczestnik przyczynił się do powstania majątku wspólnego, co w konsekwencji doprowadziło do zaniżenia jego udziału w powstaniu tego majątku,

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że nie zachodziły ważne powody uzasadniające ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym: dla uczestnika – 99%, a dla wnioskodawczyni – 1%, podczas gdy wnioskodawczyni

nie przyczyniała się do powstania majątku wspólnego, cały uzyskiwany dochód przeznaczala na zaspokojenie swoich potrzeb (nadużywanie alkoholu), nie interesowała się sytuacją finansową rodziny, nie partycypowała w kosztach budowy domu, nie uczestniczyła w jego urządzeniu,

- naruszenie art. 227 w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez pozostawienie poza sferą rozważań i analizy znacznej części zgromadzonego materiału dowodowego wskazanego przez uczestnika.

Wskazując na to, skarżący wniósł o zmianę postanowienia poprzez ustalenie udziałów w majątku wspólnym: M. S. (2) – 99%, a G. S. – 1%, ewentualnie uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kielcach oraz zasądzenie od wnioskodawczyni kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacje doprowadziły do uchylenia zaskarżonego postanowienia, chociaż nie z przyczyn w nich wskazanych.

Od chwili ustania wspólności majątkowej małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym (art. 43 § 1 k.r.o.). Mogą jednak z ważnych przyczyn żądać ustalenia nierównych udziałów (art. 43 § 2 k.r.o.). Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 43 § 3 k.r.o.).

Z kolei w postępowaniu o podział majątku wspólnego rozlicza się nakłady i wydatki poczynione z majątku wspólnego na majątek osobisty, a także, na żądanie małżonka, nakłady i wydatki z jego majątku osobistego na majątek wspólny (art. 45 § 1 i 2 k.r.o.).

Aby możliwe było ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, Sąd musi poczynić odpowiednie ustalenia w sprawie, w szczególności co do składu tego majątku, a także charakteru zgłaszanych przez byłych małżonków do rozliczenia wydatków i nakładów.

M. S. (2) domagał się zwrotu przez G. S. na jego rzecz kwoty 380.000 zł tytułem nakładów z jego majątku osobistego na majątek wspólny (k.22-23, 105), twierdząc, że działka nr(...)została zakupiona ze środków pochodzących z jego majątku osobistego (darowizny od rodziców) na ten tylko majątek i zabudowana została ze środków pochodzących także z darowizn poczynionych na jego rzecz przez rodziców i siostry, co stanowi nakład z jego majątku osobistego, a także dochodów, nagród, dofinansowania, świadczeń przyznawanych wyłącznie uczestnikowi. Działki nr(...)darowane zostały, jak twierdzi M. S. (2), na jego rzecz, wobec czego stanowią jego majątek osobisty. Na rozprawie w dniu 2 października 2014 r. uczestnik podał (k.124), że nakłady z jego majątku osobistego wynoszą 300.000 zł. Z kolei w piśmie z dnia 7 października 2014 r. wskazał (k.133-135), że zainwestował z majątku osobistego w majątek wspólny łącznie kwotę 195.000 zł, przy czym domaga się zwrotu tych nakładów i wydatków według wartości oszacowanej przez biegłego

Niezależnie od tego, M. S. (2) domaga się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Wskazane żądania są wprawdzie sprzeczne, jednak podnoszone kwestie powinny być szczegółowo wyjaśnione przez Sąd Rejonowy. Przede wszystkim należy ustalić, w jakiej wysokości uczestnik przekazywał środki pieniężne na powstanie majątku wspólnego, a w związku z tym, czy były to nakłady i wydatki na ten majątek z jego majątku osobistego, czy też należy to ocenić jedynie w kontekście większego przyczynienia się M. S. (2) do powstania majątku wspólnego, istotnego dla ewentualnej oceny, czy zachodzą podstawy do ustalenia nierównych udziałów w tym majątku. Sąd pierwszej instancji, wydając postanowienie wstępne w tym zakresie, nie rozstrzygnął wymienionych kwestii. Bez tego zaś niemożliwa jest ocena prawidłowości zaskarżonego orzeczenia. Nie wiadomo bowiem, czy wartość majątku wspólnego wynosi 70.000 zł, jak wskazuje uczestnik, podnosząc, że nakłady na ten majątek z jego majątku osobistego wynoszą 380.000 zł, czy też majątek wspólny ma wartość 450.000 zł, jak podaje wnioskodawczyni, a ocenie podlega jedynie wkład każdego z małżonków w powstanie tego majątku, przy uznaniu, że zachodzą ważne powody do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Niewykłuczone jest oczywiście dokonanie ustaleń mieszczących

się pomiędzy tymi granicznymi stanami faktycznymi, co miałyby odpowiedni wpływ na treść rozstrzygnięcia w zakresie zgłoszonych przez uczestnika żądań.

Sąd Rejonowy nie poczynił takich ustaleń. Wskazał wprawdzie, że małżonkowie kupili nieruchomość oznaczoną jako działka gruntu nr(...), otrzymując pieniądze na ten cel od rodziców uczestnika, ale nie ocenił jednoznacznie charakteru tego przysporzenia, a co za tym idzie, jakie rodzi ono konsekwencje. Sąd wskazał nadto, że w latach 2010-2011 M. S. (2) prowadził prace wykończeniowe w budynku mieszkalnym wzniesionym na tej nieruchomości, uzyskując na ten cel środki finansowe od swojej siostry w kwocie 35.000 zł, a od ojca – w łącznej kwocie 60.000 zł. Brak jednak ustalenia, czy były to nakłady z jego majątku osobistego na majątek wspólny, czy też jedynie przyczynienie się uczestnika do powstania majątku wspólnego. Nie wiadomo też, jakie znaczenie Sąd pierwszej instancji przypisuje otrzymanej przez M. S. (2) pomocy finansowej w kwocie 47.000 zł od pracodawcy na uzyskanie lokalu mieszkalnego. To samo dotyczy darowizny od jego ojca z października 2012 r. w kwocie 30.000 zł.

Takie braki uniemożliwiają kontrolę prawidłowości rozstrzygnięcia o nierównych udziałach G. S. i M. S. (2) w ich majątku wspólnym. Na obecnym etapie postępowania, bez ustalenia, czy podlegają rozliczeniu nakłady i wydatki małżonka z jego majątku osobistego na majątek wspólny, nie jest możliwa ocena zasadności żądania ustalenia nierównych udziałów małżonków w ich majątku.

Mając to na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmieniono zaskarżone postanowienie poprzez jego uchylenie.

Bezprzedmiotowe są zgłoszone w apelacjach żądania zasądzenia kosztów postępowania odwoławczego, bowiem postanowienie wstępne nie kończy postępowania w sprawie, a jedynie w takim wypadku sąd rozstrzyga o tych kosztach (art. 108 § 1 zdanie pierwsze w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

SSO Barbara Dziewięcka SSO Cezary Klepacz SSO Sławomir Buras